

Aniela Piorunowa

Jubileuszowe posiedzenia Rady Naukowej z okazji trzydziestolecia IBL

Biuletyn Polonistyczny 22/3 (73), 83-87

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z ŻYCIA NAUKOWEGO IBL

JUBILEUSZOWE POSIEDZENIE RADY NAUKOWEJ Z OKAZJI TRZYDZIESTOLECIA IBL

Głównym punktem uroczystości związanych z trzydziestą rocznicą powołania do życia Instytutu Badań Literackich było w dniu 13 grudnia 1978 r. otwarte posiedzenie Rady Naukowej tej placówki, o trzy lata starszej od Polskiej Akademii Nauk, której częścią składową stał się Instytut od roku 1952.

Czytelników zainteresowanych dziejami tego trzydziestolecia IBL, jak również okresem poprzedzającym jego powstanie i szczegółami związanymi z jego utworzeniem, odsyłamy do publikacji specjalnie przygotowanych z okazji jubileuszu¹. Tu ograniczamy się do sprawozdania z przebiegu jubileuszowego posiedzenia Rady Naukowej, które odbyło się w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica w Warszawie.

Otworzył je i prowadził przewodniczący Rady, a zarazem jeden z twórców Instytutu i jego pierwszy dyrektor (do r. 1953), prof. Stefan Żółkiewski. Po powitaniu przybyłych gości i pracowników - obecnych i dawnych - Instytutu odczytał on skierowany do Rady Naukowej list Przewodniczącego Rady Państwa, prof. Henryka Jabłońskiego, który nie mogąc wziąć osobiście udziału w otwartym posiedzeniu Rady Naukowej, tą drogą włączył się do naszego jubileuszu. W liście czytamy:

"Miałem możność obserwowania działalności Instytutu Badań Literackich w pierwszym okresie jego istnienia, a następnie w ciągu szeregu lat bezpośrednich z nim kontaktów w Polskiej Akademii Nauk. Uważam więc za swój obowiązek wyrazić z okazji XXX-lecia głębokie uznanie dla dokonań Instytutu, sięgających w swych skutkach daleko poza zakres określony jego nazwą. Doniosły jego wpływ na kształtowanie się oblicza całej polskiej humanistyki wynikał zapewne nie tylko z dłuższej niż innych placówek PAN historii, ale przede wszystkim z ideowej postawy twórców Instytutu, z dążności do stosowania najbardziej twórczych metod badawczych i - co szczególnie chciałbym podkreślić - umiejętności skupienia wokół Instytutu uczonych różnych pokoleń i szkół naukowych".

List Przewodniczącego Rady Państwa kończy się życzeniem "by Instytut, kontynuując i rozwijając najlepsze tradycje swego XXX-lecia, mógł się szczycić coraz to większymi osiągnięciami w swej dalszej działalności".

Następnie prof. Żółkiewski omówił pokrótce "30-lecie IBL i jego genezę". Raz jeszcze przypomniał nazwiska ludzi, którym Instytut Badań Literackich zawdzięcza swoje powstanie: Manfred Kridl i Kazimierz Wóycicki - to twórcy koncepcji placówki, której zadaniem miało być nowe rozumienie historii literatury; ich uczniowie i następcy rozwinęli tę koncepcję i doprowadzili do powstania Instytutu. Z kolei mówca przypomniał nazwiska i osiągnięcia kolejnych dyrektorów IBL w okresie jubileuszowego trzydziestolecia oraz szczególnie zasłużonych pracowników i współpracowników, zatrzymując się przy nazwisku Kazimierza Wyki, kierującego Instytutem "najdłużej i najowocniej" (1953-1971). "O charakterze i pracy IBL w okresie jego dyrekcji - stwierdził przewodniczący Rady Naukowej składając hołd pamięci Kazimierza Wyki - decydowała moralność zawodowa: nie ma kompromisów - najwyższe są wartości naukowe i cele poznawcze, które uczynią placówkę godną tradycji narodowej."

Kolejne przemówienie, pt. "Dziś i jutro Instytutu Badań Literackich", wygłosił dyrektor naczelny IBL, prof. Mieczysław Klimowicz. Stwierdzając konsekwentny rozwój placówki, w której "to, co było, kierunkuje to, co jest i co będzie", dyrektor Instytutu wymienił najważniejsze jego osiągnięcia na dziś i plany na jutro, nie kryjąc przy tym trudności przy ich realizacji. Główne osiągnięcia ostatniego okresu - to m. in. twórczy udział w dyskusji nad systemem edukacji narodowej, podręczniki dla nauczycieli i dla studentów, rozszerzenie współpracy z polonistyką uniwersytecką, podniesienie Olimpiady Literatury i Języka Polskiego do rangi imprezy szerokiej i ważnej - spośród jej laureatów powinni wyjść przyszli asystenci IBL. Główne zadania i cele - to wzmoczenie prac w dziedzinie literatury współczesnej, a także pozytywizmu i Średniowiecza, krytyczne edycje największych nazwisk naszej literatury, kształcenie młodej kadry naukowej, m. in. poprzez studia doktoranckie. Główne trudności - to brak etatów, bez których uzyskania nie jest możliwa realizacja wielu spośród tych zamierzeń.

Kolejnym mówcą był Sekretarz Wydziału I Nauk Społecznych Polskiej Akademii Nauk, prof. Władysław Markiewicz, który składając kierow-

nictwu IBL gratulacje jubileuszowe, stwierdził, że "trzydziestolecie Instytutu Badań Literackich jest świętem całej polskiej humanistyki", a następnie odczytał pismo Prezesa i Sekretarza Naukowego PAN skierowane do dyrektora IBL.

W liście tym prof. prof. Witold Nowacki i Jan Kaczmarek w imieniu Prezydium Polskiej Akademii Nauk złożyli na ręce Przewodniczącego Rady Naukowej i Dyrektora Instytutu Badań Literackich serdeczne gratulacje z okazji trzydziestoletniej działalności placówki oraz słowa uznania i najlepsze życzenia pod adresem Kierownictwa i wszystkich pracowników Instytutu, stwierdzając jednocześnie, że "od początku swego istnienia aż po dzień dzisiejszy Instytut jest placówką naukowo-badawczą o ogólnokrajowym znaczeniu i funkcjach. Odegrał on pionierską rolę w kształtowaniu nowoczesnej humanistyki i otwartej ku koniecznym konfrontacjom metodologii marksistowskiej, przyczyniając się do odnowy literaturoznawstwa i szeroko pojętych badań nad teorią i historią kultury.

Z tej właśnie szerszej perspektywy dziejów kultury narodowej i europejskiej podjął Instytut długofalowe prace nad syntezą rozwoju literatury polskiej, podbudowane licznymi opracowaniami monograficznymi, cennymi kompendiami, leksykonami i słownikami. Dzięki zacieśnieniu współpracy ze wszystkimi ośrodkami i środowiskami polonistycznymi kraju prace te nabrały w ostatnich latach większego rozmachu i owocują nowatorskimi syntezami poszczególnych epok i prądów literackich.

Nie sposób przecenić roli i wkładu Instytutu w rozwój teorii literatury, poetyki, historii języka i folklorystyki, w rozwój edytorstwa naukowego, które objęło obszar całej literatury polskiej.

Te osiągnięcia i zasługi spowodowały, że właśnie Instytutowi Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk specjalna uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej powierzyła zadanie naukowej edycji dzieł wszystkich Jana Kochanowskiego".

List kończy życzenie, "aby Instytut umacniał swoją ogólnokrajową rolę i pozycję w życiu naukowym jako koordynator ważnych dla całej polskiej humanistyki kompleksowych programów badawczych, jako centrum kształcenia polonistycznych kadr naukowych, jako inicjator i koordynator ogólnokrajowych sesji i konferencji naukowych, jako szeroko dostępny

nowoczesny warsztat badawczy, dysponujący największymi w kraju zasobami bibliotecznymi i specjalistycznymi, zbiorami bio- i bibliograficznymi".

Przewodniczący Komitetu Nauk o Literaturze Polskiej PAN, prof. Henryk Markiewicz, b. długoletni pracownik Instytutu, który obecnie jak się wyraził - umie już spojrzeć na niego "od zewnątrz" i w sposób obiektywny, stwierdził, że największą zasługą IBL jest to, że "wprowadził marksizm w krwiobieg naszego literaturoznawstwa", a najbardziej dla niego znamieny jest "niepokój poszukiwania". Mimo niejednakowości poglądów, mimo częstych i głębokich różnic zdań, Instytut Badań Literackich jest w centrum zainteresowania całej polonistyki uniwersyteckiej, która - nie zawsze się z nim zgadzając - odnosi się do niego na pewno z uznaniem i z respektem.

Dalsze przemówienia wygłosili:

- prof. Stanisław Urbańczyk, dyrektor Instytutu Języka Polskiego PAN, podkreślając zasługi IBL wobec językoznawstwa, którego zagadnienia wprowadził w twórczy sposób do badań edytorskich;

- prof. Stanisław Mossakowski, dyrektor Instytutu Sztuki PAN, mówiąc o wieloletniej przyjaźni obu Instytutów i ich twórczej współpracy na co dzień, wyrażającej się m. in. we wspólnym organizowaniu sesji i edycji naukowych.

O przyjacielskiej współpracy z IBL mówi także list dyrektora Instytutu Historii PAN, prof. Czesława Madajczyka, który stwierdził m.in. że "z osiągnięć Instytutu korzystają przedstawiciele wszystkich dyscyplin humanistycznych, podobnie jak trudno sobie wyobrazić warsztat naukowy historyka czy badacza dziejów myśli filozoficzno-społecznej bez obecności w nim jakże cennych tomów »Nowego Korbuta« oraz innych kompendiów bibliograficznych wydawanych przez IBL. /.../ Instytut stanowił również ośrodek jakże twórczych dyskusji naukowych, z których wiele nosiło charakter interdyscyplinarny".

Listy i telegramy z gratulacjami z powodu dotychczasowych osiągnięć i życzeniami sukcesów w dalszej pracy nadesłali też: prof. Jan Szczepański, gen. bryg. Norbert Michta - szef Delegatury MON przy Prezydium PAN, prof. prof. Maria Dłuska, Konrad Górski, Stefania Skwarczyńska, Bolesław Faron, doc. Tadeusz Witczak, dr Andrzej Konował - prezes

Oddziału ZNP przy PAN, prof. G. P. Bierdnikow z Instytutu Literatury Światowej AN ZSRR w Moskwie, prof. István Söter z Institut d'Études Littéraires w Budapeszcie, prof. Lajos Hopp z redakcji "Helikonu" w Budapeszcie, Państwowy Instytut Wydawniczy, Wydawnictwo Literackie i wiele innych osób i instytucji.

W ostatniej części uroczystości prof. Klimowicz wręczył 14 dyplomów doktora habilitowanego uzyskanych w IBL w okresie od r. 1973 (z czego 10 - przez pracowników IBL, 4 - inne osoby), 17 dyplomów doktora (10 przez pracowników IBL, 7 - inne osoby) oraz dyplomy i listy gratulacyjne przyznane długoletnim zasłużonym pracownikom Instytutu.

Na zakończenie doc. dr hab. Roman Loth złożył Radzie Naukowej i Dyrekcji - w imieniu odznaczonych - podziękowanie za atmosferę panującą w Instytucie. Ona to umożliwiła uzyskanie przez placówkę naszą tych osiągnięć, które obecnie stanowią słuszny przedmiot dumy wszystkich jej pracowników.

¹"Biuletyn Polonistyczny, z. 2/1978 (68), w całości poświęcony Instytutowi Badań Literackich; A. Piorunowa, C. Gajkowska, "Wydawnictwa Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk 1948-1978", Warszawa 1978.

Mgr Aniela Piorunowa

JANA KOCHANOWSKIEGO „DZIEŁA WSZYSTKIE”

Edycja krytyczna w serii Biblioteka Pisarzy Polskich

W sto lat po pierwszym krytycznym wydaniu Jana Kochanowskiego "Dzieł wszystkich" i w sto lat po Wydaniu Pomnikowym, a w obliczu zbliżających się dwu dat rocznicowych (1980 - czterysta pięćdziesięciolecia urodzin, i 1984 - czterechsetlecia śmierci) podejmujemy nowe krytyczne wydanie dzieł poety, którego talent poetycki i rola w dziejach polskiej